Lietas arhīva Nr. AA43-0114-25/17
ECLI:LV:ADAT:2025:0113.A420194923.8.S

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2025.gada 13.janvārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Ilze Amona, tiesneši Māris Birzgalis un Valda Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2023.gada 23.maija lēmuma Nr.1/2445 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 28.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – birojs) 2023.gada 23.maija lēmumu Nr.1/2445 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieteicējam /pers. A/, kurš ir Kurzemes rajona tiesas tiesnesis, uzdots atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus 5853,11 *euro*, kas gūti, pārkāpjot likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) valsts amatpersonai noteiktos ierobežojumus un aizliegumus. Pārsūdzētajā lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumu (turpmāk – Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmums) pieteicējam uzlikts disciplinārsods – piezīme, jo pieteicējs 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī savienoja tiesneša amatu ar līgumdarbu kažokzvēru ādu pārstrādes rūpnīcā Dānijā un guva ienākumus, pārkāpjot Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteiktos amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumus.

[1.2] Ja administratīvā pārkāpuma lietā nav pieņemts lēmums, kurā konstatēts attiecīgais pārkāpums, to var darīt birojs. Birojs konstatē, ka, savienojot tiesneša amatu ar līgumdarbu Dānijā 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī–decembrī un gūstot no tā ienākumus, pieteicējs pārkāpa Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteiktos amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumus. Pārkāpjot minētos ierobežojumus, pieteicējs valstij nodarīja zaudējumus. Pieteicējs valsts amatpersonas deklarācijās nenorādīja informāciju par līgumdarbu un Dānijā gūtajiem ienākumiem, tātad viņš no valsts šo informāciju slēpa. Arī pēc vairākkārtējiem biroja aicinājumiem pieteicējs par šiem ienākumiem informāciju nesniedza. 2020.gadā pieteicēja atalgojuma izmaksai norādītais konts nav atvērts uz pieteicēja vārda.

[1.3] Pārkāpjot Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktos ierobežojumus un aizliegumus, kā arī nepildot normatīvajos aktos uzliktos pienākumus, valsts amatpersona rada sabiedrības neuzticību valsts amatpersonas darbībai kopumā, kā arī veicina sabiedrības šaubas par valsts amatpersonas darbības tiesiskumu un objektivitāti. Tādējādi tiek nodarīts kaitējums valsts un sabiedrības interesēm. Valsts amatpersonai nav rīcības brīvības attiecībā uz amata savienošanas iespējamību. Likumā noteiktie amata savienošanas ierobežojumi valsts amatpersonai ir saistoši neatkarīgi no tā, vai ir pastāvējis interešu konflikts. Pieteicēja Dānijā veiktais līgumdarbs neatbilst Interešu konflikta novēršanas likuma 6.panta ceturtajā daļā un 7.panta trešajā daļā minētajiem amatiem, kuru savienošana ar tiesneša amatu būtu atļauta.

[1.4] Atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta otrajā daļā noteiktajam ienākumi, kas saņemti prettiesiski (pārkāpjot likumā noteiktos amatu savienošanas ierobežojumus), ir piekritīgi valstij neatkarīgi no to veida. Pieteicējs kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai nodarīja ilgstoši, ir pārkāpti vairāki Interešu konflikta novēršanas likuma ierobežojumi, un pieteicēja kopējie prettiesiski gūtie ienākumi ir ievērojami. Valsts amatpersonas amatu savienojot ar aizliegtu līgumdarbu, pieteicējs nenonāca interešu konflikta situācijā, tomēr tas viņu neatbrīvo no pienākuma ievērot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus un aizliegumus.

[1.5] Nav samērīgi uzlikt pieteicējam pienākumu atlīdzināt visus prettiesiski gūtos ienākumus, bet nav arī pamata viņu pilnībā atbrīvot no šā pienākuma. Ņemot vērā biroja iekšējo normatīvo aktu „Vadlīnijas likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 30.panta piemērošanai" (turpmāk – biroja vadlīnijas), kur noteikti kritēriji valstij nodarīto zaudējumu apmēra noteikšanā, kā arī, izvērtējot pieteicēja pārkāpumu raksturu un viņa mantisko stāvokli, ir samērīgi un lietderīgi valsts pārvaldes kārtībai nodarītā kaitējuma apmēru noteikt 52 % apmērā no gūtajiem ienākumiem, proti, 5853,11 *euro*.

[2] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, norādot turpmāk minēto.

[2.1] Pieteicējs netika informēts par birojā uzsākto administratīvo procesu. Birojs neievēroja Administratīvā procesa likuma 64.panta otrajā daļā noteiktos termiņus un to pagarināšanas kārtību, tādā veidā būtiski ierobežojot pieteicēja

procesuālās tiesības.

[2.2] Birojs pārkāpa *ne bis in idem* principu, jo ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumu pieteicējam uzlikts disciplinārsods – piezīme, tādējādi pieteicējs ir saukts pie likumā paredzētās atbildības. Ja pieteicējs zinātu, ka pret viņu ierosinās konkrēto lietu, viņš Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu būtu pārsūdzējis.

[2.3] 2020.gadā Dānijā pieteicējs saslima ar Covid-19 un par četrām slimības dienām Dānijas valsts viņam izmaksāja slimības pabalstu 140 *euro* dienā, kopā 560 *euro*. Slimības pabalsts nav darba alga. Līdz ar to pieteicēja 2020.gada ienākumi ir ievērojami mazāki, nekā norādīts pārsūdzētajā lēmumā.

[2.4] Pieteicējs valstij neradīja zaudējumus, jo naudu nezaga un neizkrāpa. Pārsūdzētajā lēmumā nav atspoguļoti pieteicēja rīcības motīvi un biroja ierosinātā administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros liktie uzsvari uz Bangaloras principu pārkāpumiem pieteicēja kā tiesneša rīcībā. Pārsūdzētajā lēmumā nav pieminēts, ka Interešu konflikta novēršanas likumā pret amatpersonām tiek pieļauta atšķirīga attieksme un valsts negarantē tiesneša amatam atbilstošu atalgojumu.

[2.5] Ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu pieteicējs sodīts par 2018., 2019. un 2020.gadā izdarītajiem pārkāpumiem, bet viņš nav saukts pie administratīvās vai kriminālatbildības. Izbeidzot lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā un nosūtot lietu izskatīšanai Tiesnešu disciplinārkolēģijai, birojs būtībā atzina, ka pieteicēja lieta ir izskatāma tikai Tiesnešu disciplinārkolēģijā. Līdz ar to nav pamata Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektās daļas piemērošanai.

[2.6] Birojs kļūdaini novērtēja pieteicēja mantisko stāvokli. Nav ņemti vērā pieteicēja maksājumi saistībā ar viņa kredītsaistībām. Nav ņemts vērā, ka pieteicēja apgādībā ir mazgadīgs dēls un pieteicēja māte. Birojs norāda, ka pieteicējam pieder divi dzīvokļi, bet nav ņemts vērā, ka tikai viens no tiem ir apdzīvojams, otrs ir dzīvošanai nederīgā stāvoklī. Uz pieteicēja vārda ir reģistrēti 39 transportlīdzekļi, taču vairāki no tiem ilgstoši nav lietoti.

[3] Birojs paskaidrojumā par pieteikumu norāda turpmāk minēto.

[3.1] Ņemot vērā Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) nolēmumos secināto, nav pamatots pieteicēja arguments par viņa dubulto sodīšanu. Birojs pieteicēju nesodīja par disciplināriem pārkāpumiem, bet gan uzdeva atlīdzināt prettiesiski gūtus ienākumus. Zaudējumu atlīdzināšanai nav krimināltiesiska soda rakstura.

[3.2] Administratīvā procesa likuma 64.pants neattiecas uz gadījumu, kad administratīvais process ierosināts pēc iestādes iniciatīvas. Pārsūdzētais lēmums izdots gadu un sešas dienas pēc lietas ierosināšanas. Pieteicējs neatsaucās uz biroja pieprasījumiem norādīt konkrētu ienākumu apmēru, un ienākumu apmēra noskaidrošanai starptautiskās tiesiskās sadarbības ietvaros bija nepieciešams laiks. Pārsūdzētais lēmums ir pieņemts saprātīgā termiņā pēc pieteicēja viedokļa saņemšanas.

[3.3] Nosakot Dānijā 2020.gadā gūtos ienākumus, birojs ņēma vērā pieteicēja norādīto tiesas priekšsēdētājai disciplinārlietas ietvaros. Arī Dānijā saņemtais slimības pabalsts ir pieteicēja Dānijā gūtie ienākumi.

[3.4] Nosakot zaudējumu apmēru, ir ņemts vērā samērīguma princips. Atlīdzināšanas pienākums rodas no neatļautas amatu savienošanas, un iestādei ir piešķirta novērtējuma brīvība noteikt atlīdzināmo zaudējumu apmēru. Pieteicēja amatam noteikti augsti profesionālie un uzvedības standarti gan amatpersonas pienākumu pildīšanas laikā, gan ārpus tā. Pieteicējs ir slēpis un joprojām nenorāda gūtos ienākumus, tādēļ atmaksājamo zaudējumu apmērs ir samērīgs, tas atbilst pieteicēja mantiskajam stāvoklim.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 28.decembra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam pamatoti uzlikts pienākums atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus un vai atlīdzināmo zaudējumu apmērs ir taisnīgs un samērīgs.

[4.2] 2021.gada 2.decembrī birojs, konstatējot, ka pieteicējs 2017., 2018. un 2019.gadā ir guvis ienākumus Dānijā un atvaļinājumu laikā 2017., 2018., 2019. un 2020.gadā veicis līgumstrādnieka darbu Dānijā, uzsāka administratīvā pārkāpuma procesu par Interešu konflikta novēršanas likuma 32.panta ceturtajā daļā minēto pārkāpumu.

2022.gada 10.februārī pret pieteicēju uzsāktais administratīvā pārkāpuma process tika izbeigts, jo birojs nekonstatēja, ka pieteicējs 2020.gada novembrī–decembrī būtu strādājis un guvis ienākumus Dānijā, jo uz biroja pieprasījumu sniegt informāciju par to, kā notika norēķināšanās par paveikto darbu, pieteicējs atbildi nesniedza, un saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju pieteicējs 2020.gadā ienākumus Dānijā nav guvis. Līdz ar to netika konstatēts, ka pieteicējs būtu izdarījis konkrēto administratīvo pārkāpumu.

Pēc administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanas birojs informēja Kurzemes apgabaltiesas priekšsēdētāju par pieteicēja rīcību. Ar Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājas 2022.gada 15.februāra lēmumu pret pieteicēju tika ierosināta disciplinārlieta. Ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumu pieteicējam uzlikts disciplinārsods – piezīme – par Interešu konflikta novēršanas likumā noteikto amata savienošanas ierobežojumu pārkāpšanu. Disciplinārlieta tika ierosināta par līgumdarbu, ko pieteicējs veicis 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī un decembrī. Ņemot vērā noilgumu, 2017.gada novembrī veiktais līgumdarbs disciplinārlietas ietvaros netika vērtēts.

2022.gada 18.maijā birojs uzsāka administratīvo lietvedību un ar pārsūdzēto lēmumu uzdeva pieteicējam atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus 5853,11 *euro*.

[4.3] No Interešu konflikta novēršanas likuma 6.panta pirmajā daļā, 4.panta pirmās daļas 21.punktā, 6.panta ceturtajā daļā un 7.panta trešajā daļā noteiktā tiesa secināja, ka tiesnesim ir noteikti amata savienošanas ierobežojumi un tiesneša

amats ir savienojams tikai ar iepriekš minētajās tiesību normās noteiktajiem amatiem.

[4.4] Pieteicējs kopš 2006.gada 7.septembra pilda tiesneša pienākumus. 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī un decembrī pieteicējs veica līgumstrādnieka darbu Dānijā kažokzvēru ādu pārstrādes rūpnīcā, par šo darbu gūstot ienākumus.

Atbilstoši Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumā norādītajam pieteicējs paskaidrojumā Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājai sniedza informāciju par Dānijā saņemto atalgojumu. Atbildot uz biroja informācijas pieprasījumu, pieteicējs paskaidroja, ka Valsts ieņēmumu dienesta norādītās summas ir samaksa pirms nodokļu nomaksas, pēc nodokļu nomaksas saņēma aptuveni 2500 *euro*. Uz atkārtotu biroja lūgumu sniegt precīzu informāciju par gūtajiem ienākumiem pēc nodokļu nomaksas Dānijā 2017., 2018., 2019. un 2020.gadā pieteicējs nav atbildējis.

Tiesa atsaucās uz uzņēmuma */nosaukums A/* algas lapās norādīto informāciju un Dānijas nodokļu administrācijas sniegto informāciju, un konstatēja, ka nesakrīt pieteicēja norādītā summa un */nosaukums A/* algas lapā par 2020.gadu norādītā summa, starpība ir 6630,20 Dānijas kronas (turpmāk – DKK). Par pārējiem gadiem summas sakrīt. No AS „Citadele banka" atbildes birojam tiesa konstatēja, ka pieteicēja */nosaukums A/* algas lapā par 2020.gada novembri norādītais norēķinu konts nav atvērts uz pieteicēja vārda un tajā 2020.gada 15.decembrī un 2021.gada 4.janvārī */nosaukums A/* ieskaitīja kopumā 4307,13 *euro*. Tātad arī 2021.gada janvārī */nosaukums A/* pieteicējam izmaksāja naudas līdzekļus. Lietā nav pierādījumu tam, ka starpība 6630,20 DKK nebūtu uzskatāma par gūtajiem ienākumiem par līgumdarbu Dānijā 2020.gada nogalē.

Birojs vairākkārt lūdza pieteicējam sniegt precīzu informāciju par gūtajiem ienākumiem pēc nodokļu nomaksas. Pieteicējs to nav darījis, vien 2021.gada 25.novembra vēstulē birojam norādīja, ka tā norādītās summas par Dānijā gūtajiem ienākumiem ir samaksa pirms nodokļu nomaksas un pēc nodokļu nomaksas saņēmis samaksu vidēji 2500 *euro*. Savukārt 2023.gada 25.februārī pieteicējs izteica iebildumus par biroja aprēķiniem, paskaidrojot, ka atvaļinājuma naudu nav saņēmis, 2020.gada novembrī saņēmis slimības naudu, un šis darbnespējas pabalsts nav pielīdzināms darba algas izmaksai, līdz ar to biroja norādītais par atalgojumu 2020.gadā 25 525,46 *euro* (*acīmredzot domātas DKK*) nav pareizs. Pierādījumus, kas pamatotu gūtos ienākumus, pieteicējs neiesniedza un konkrētas summas nenorādīja.

Tā kā pieteicējs pēc biroja lūgumiem nesniedza precīzu informāciju par Dānijā gūtajiem ienākumiem, un nav šaubu, ka pašam pieteicējam vislabāk ir zināmi savi ienākumi, tiesa atzina par pamatotu biroja rīcību, pieteicēja gūto ienākumu aprēķinā izmantojot pieteicēja paskaidrojumā Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājai sniegto informāciju par saņemto atalgojumu par Dānijā veiktajiem līgumdarbiem – 83 902,54 DKK, kas kopumā atbilst lietā esošajiem pierādījumiem.

/nosaukums A/ algas lapā par 2020.gada novembri izmaksai norādītā summa 25 525,46 DKK ir mazāka par pieteicēja norādīto. Tomēr, kā konstatējams no AS „Citadele banka" sniegtās informācijas, norēķinu kontā, kas norādīts pieteicēja algas lapā par 2020.gada novembri, ieskaitījums veikts arī 2021.gada 4.janvārī, kas apliecina biroja konstatēto par pieteicēja nodarbinātību Dānijā arī 2020.gada decembrī un par šo laiku saņemto atalgojumu. Pieteicēja norādītie ienākumi par 2020.gada novembri un decembri 32 155,66 DKK (4320,43 *euro*) kopumā atbilst AS „Citadele banka" norēķinu kontā */nosaukums A/* veiktajiem ieskaitījumiem (4307,13 *euro*). Nenozīmīgā atšķirība varētu būt skaidrojama ar izmaksām, kas saistītas ar pārskaitījuma veikšanu un valūtas konvertāciju. Tiesa konstatēja, ka */nosaukums A/* algas lapā par 2020.gada novembri izmaksai norādītajā summā 25 525,46 DKK ir iekļauta slimības nauda, tā ir saņemta saistībā ar līgumdarbu Dānijā, tādēļ nav pamata šo naudu neuzskatīt par pieteicēja ienākumiem, savukārt */nosaukums A/* algas lapās norādīto atvaļinājuma naudu pieteicēja gūto ienākumu aprēķinā birojs nav ņēmis vērā.

Ņemot vērā minēto, birojs pamatoti konstatēja, ka pieteicējs, savienojot tiesneša amatu 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī – decembrī ar līgumdarbu kažokzvēru ādu pārstrādes rūpnīcā Dānijā un gūstot ienākumus, pārkāpa Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteiktos ierobežojumus.

[4.5] No Interešu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā noteiktā izriet, ka valsts amatpersonai ir aizliegts saņemt atalgojumu par tādu pienākumu pildīšanu, kas tai ir aizliegti ar likumu. Pieteicēja veiktie līgumdarbi Dānijā neatbilst Interešu konflikta novēršanas likuma 6.panta ceturtajā daļā un 7.panta trešajā daļā noteiktajiem amatiem, tādējādi pieteicējs tiesneša amatu ir savienojis ar amatu, kas nav atļauts, un saņemot atalgojumu par šo darbu veikšanu, ir pārkāpis Interešu konflikta likuma 7.panta trešajā daļā noteiktos amata savienošanas ierobežojumus un šā likuma 9.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu saņemt atalgojumu par amatu, kura savienošana ar tiesneša amatu nav atļauta.

No Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta pirmās un otrās daļas regulējuma jēgas izriet, ka valsts amatpersona, pārkāpjot likumā noteiktos ierobežojumus, ar savu rīcību nodara kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, un valsts amatpersonai ir pienākums atlīdzināt nodarīto kaitējumu. Tā ir likumdevēja izdarīta un likumā saistošā veidā nostiprināta prezumpcija. To apstiprina Senāta praksē atzītais, ka no Interešu konflikta likuma 30.panta pirmās daļas vārdiskās jēgas izriet, ka valsts amatpersona, pārkāpjot likumā noteiktos ierobežojumus, ar savu rīcību nodara kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, un valsts amatpersonai ir pienākums atlīdzināt nodarīto kaitējumu. Ņemot vērā šo mērķi, pienākums atlīdzināt kaitējumu nav uzskatāms par sodoša rakstura maksājumu, jo atlīdzinājuma primārais mērķis ir tieši kompensēt nodarīto kaitējumu, nevis sodīt pārkāpuma izdarītāju. Turklāt visi ienākumi, kas gūti, pārkāpjot amatpersonai noteiktos ierobežojumus, ir uzskatāmi par iegūtiem prettiesiski. Līdz ar to pienākumu atdot tādus ienākumus, kas personai nemaz nepienākas, nevar vērtēt kā sodu, salīdzinājumā ar gadījumiem, kad personai ir jāatdod tādi labumi, kas tai pieder tiesiski (*Senāta 2020.gada 25.septembra lēmuma Nr.SKA-1473/2020 6.punkts, 2023.gada 8.marta rīcības sēdes lēmuma Nr.SKA-325/2023 7.punkts*).

Likumā ir nostiprināta zaudējumu nodarīšanas prezumpcija. Proti, atlīdzināšanas pienākums rodas jau no neatļautas

amatu savienošanas fakta, un iestādei ir piešķirta novērtējuma brīvība noteikt atlīdzināmo zaudējumu apmēru (*Senāta 2023.gada 8.marta rīcības sēdes lēmuma Nr.SKA-325/2023 7.punkts*).

Ievērojot norādīto par likumdevēja izdarīto un likumā saistošā veidā nostiprināto prezumpciju, kas ir saistoša jebkurai personai un kuras pārskatīšana nav biroja vai tiesas kompetencē, tiesa noraidīja pieteicēja viedokli, ka viņš, savienojot tiesneša valsts amatpersonas amatu ar līgumdarbu rūpnīcā, nav radījis atlīdzināmus zaudējumus.

[4.6] Tiesa uzskatīja par nepamatotu pieteicēja viedokli, ka zaudējumu atlīdzināšanas pienākums būtu atzīstams par sodoša rakstura sankcijas piemērošanu.

Senāts 2020.gada 25.septembra lēmumā Nr.SKA-1473/2020 ir vērtējis tieši Interešu konflikta likuma 30.pantā paredzētā kaitējuma atlīdzināšanas institūta būtību un raksturu, tādēļ tiesa izmantoja minētajā lēmumā ietvertās atziņas.

Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 30.panta pirmā daļa paredz, ka par šā likuma pārkāpumiem personu sauc pie likumos noteiktās atbildības.

Par amatpersonām noteikto ierobežojumu pārkāpumiem paredzēta gan administratīvā atbildība (līdz 2020.gada 1.jūlijam Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa divpadsmitā „c" nodaļa, šobrīd likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 32.pants), gan krimināatbildība (Krimināllikuma 325.pants), gan pienākums atlīdzināt nodarītos zaudējumus (likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 30.panta pirmā daļa).

Atbildības jēdziens ir plašs, un tās mērķi var būt vairāki – sodīšana, prevencija, iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšana un citi. Sods pilda sodīšanas un prevencijas funkciju, bet pats par sevi prettiesisko stāvokli pilnvērtīgi var nenovērst, jo neatjauno iepriekšējo stāvokli un neatlīdzina zaudējumus vai kaitējumu. Tādēļ soda noteikšana par pārkāpumu var nesasniegt mērķi pēc iespējas novērst prettiesisko situāciju un atrisināt to taisnīgi. Zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšana ir tiesisks instruments, kas vērsts uz prettiesisko seku novēršanu, ja iepriekšējā (tiesiskā) stāvokļa atjaunošana nav iespējama. Zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanai, lai arī tā var pildīt arī prevencijas funkciju, tomēr ir kompensējošs, bet nav sodošs raksturs (*Senāta 2011.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-311/2011 10.punkts*).

Tiesību normās, kurās noteikta amatpersonu administratīvā un krimināatbildība, paredzētas sodoša rakstura sankcijas. Vienlaikus, neatkarīgi no tā, vai valsts amatpersona ir saukta pie administratīvās atbildības vai krimināatbildības, amatpersonai saglabājas pienākums atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus.

Būtiski, ka likumā kaitējuma atlīdzināšana saistīta tieši ar prezumpciju, ka valsts pārvaldes kārtībai ir nodarīts kaitējums. Tas norāda uz to, ka primāri atlīdzinājuma mērķis ir tieši kompensēt nodarīto kaitējumu, nevis sodīt pārkāpuma izdarītāju.

Turklāt ienākumi, kas gūti, pārkāpjot amatpersonai noteiktos ierobežojumus, ir uzskatāmi par iegūtiem prettiesiski. Līdz ar to pienākumu atdot tādus ienākumus, kas personai nemaz nepienākas, nevar vērtēt kā sodu, salīdzinājumā ar gadījumiem, kad personai ir jāatdod tādi labumi, kas tai pieder tiesiski.

Pieteicējs norāda, ka ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumu viņam uzlikts disciplinārsods, tādējādi viņš jau ir saukts pie likumā paredzētās atbildības. Tiesnešu atbildībai par pārkāpumiem ir speciāls regulējums, un tā lemšana ir piekritīga tikai Tiesnešu disciplinārkolēģijai, ko birojs nav ņēmis vērā. Tāpat pieteicējs norāda, ka nav saukts ne pie administratīvās, ne pie krimināatbildības, līdz ar to neiestājas Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektās daļas nosacījumi, pie kuriem īstenojama šāda piedziņa.

Tiesnešu disciplināratbildības likuma 1.panta pirmās daļas 6.punkts noteic, ka tiesnesi var saukt pie disciplinārās atbildības par Interešu konflikta novēršanas likumā paredzēto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu. Minētā likuma 7.panta sestā daļa noteic, ka disciplinārsoda uzlikšana neizslēdz tiesneša kriminālo un civiltiesisko atbildību, izņemot likuma „Par tiesu varu" 13.panta piektajā daļā norādītos gadījumus.

Atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektajā daļā noteiktajam zaudējumu piedziņa no valsts amatpersonas notiek neatkarīgi no tā, vai valsts amatpersonu par šā likuma noteikumu pārkāpšanu sauc pie administratīvās atbildības vai krimināatbildības. No minētās normas neizriet, ka priekšnoteikums zaudējumu piedziņai ir valsts amatpersonas saukšana pie administratīvās atbildības vai krimināatbildības.

Senāta 2010.gada 10.jūnija spriedumā Nr.SKA-188/2010 atzīts, ka valsts amatpersonai saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta pirmās daļas noteikumiem iestājas arī civiltiesiskā atbildība. No minētā panta otrajā un piektajā daļā noteiktā secināms, ka valstij nodarīto zaudējumu atprasīšanas (civiltiesiskās atbildības) obligāts priekšnoteikums nav administratīvā vai krimināatbildība, bet obligāts priekšnoteikums, tāpat kā administratīvās vai krimināatbildības gadījumā, nepārprotami ir pārkāpuma konstatēšana.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, nav pamatoti pieteicēja iebildumi par dubultās sodīšanas aizlieguma principa pārkāpumu un par to, ka zaudējumi var tikt piedzīti gadījumā, ja valsts amatpersona ir saukta pie administratīvās atbildības vai krimināatbildības.

[4.7] Vērtējot atlīdzināmo zaudējumu apmēru, tiesa norādīja, ka pieteicējs ar likumu aizliegtos amatus savienoja, esot tiesneša amatā. Pieteicējs šo amatu ieņem ilgstoši, proti, no 2006.gada. Tiesneša amatam ir noteikti augsti profesionālie un uzvedības standarti gan pienākumu pildīšanas laikā, gan ārpus tā. Pieteicējs amatu savienošanas un ienākumu gūšanas aizliegumu pārkāpa vairākkārt, turklāt viņš savienoja tādus amatus, kuru savienošana nebūtu pieļaujama pat rakstveida atļaujas lūgšanas gadījumā. Valstij nodarītie zaudējumi ir 11 255,99 *euro*, kas nav atzīstama par nelielu vai maznozīmīgu summu. Turklāt pieteicējs neatzīst, ka būtu pārkāpis amatu savienošanas ierobežojumus. Šādos apstākļos birojs pamatoti atzina, ka pieteicēja pilnīga atbrīvošana no nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas nebūtu samērīga ar pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai.

Tiesas vērtējumā biroja noteiktais atlīdzināmo zaudējumu procentuālais apmērs ir samērīgs. Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta pirmajā un otrajā daļā likumdevējs ir paredzējis valsts amatpersonai pienākumu atlīdzināt pilnā apmērā nodarītos zaudējumus, ko veido visi aizliegtās amatu savienošanas ietvaros gūtie ienākumi. Birojs noteica kaitējuma atlīdzinājumu 52% apmērā, ņemot vērā plašu apstākļu kopumu, kas izvērsti atspoguļoti pārsūdzētajā lēmumā. Birojs ir novērtējis to, ka aizliegtā amatu savienošana nav kaitējusi tiesneša pienākumu veikšanai un pieteicējs nav nonācis interešu konflikta situācijā. Vērā ņemts arī pieteicēja ienākumu līmenis un vērtēts viņa mantiskais stāvoklis. Ievērojot minēto, pārsūdzētais lēmums nav nesamērīgs.

[4.8] Pieteikumā norādīts, ka pārsūdzētais lēmums pieņemts, neinformējot pieteicēju par iestādē notiekošo administratīvo procesu, kā arī neievērojot Administratīvā procesa likuma 64.panta otrajā daļā noteiktos termiņus un to pagarināšanas kārtību, būtiski ierobežojot pieteicēja procesuālās tiesības. Nepaziņojot pieteicējam par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu, viņam liegtas Administratīvā procesa likuma 64.panta otrajā daļā paredzētās tiesības. Pieteicējs nepārsūdzēja Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu, jo nebija informēts par administratīvās lietvedības uzsākšanu.

Tiesa norādīja, ka Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktais termiņš administratīvā akta izdošanai neattiecas uz gadījumu, kad administratīvais process ierosināts pēc iestādes iniciatīvas. Izskatāmajā gadījumā ir norisinājušies trīs atsevišķi normatīvajos aktos paredzēti procesi.

Administratīvā procesa likuma 56.panta „Lietas ierosināšana uz iesnieguma pamata" pirmā daļa noteic, ka iesniegumu var iesniegt mutvārdos vai rakstveidā, arī elektroniski. Mutvārdu iesniegumu iestāde tūlīt noformē rakstveidā, un iesniedzējs to paraksta.

Komentējamais pants attiecas uz tiem iesniegumiem, ar kuriem privātpersona vēršas iestādē, prasot savas subjektīvās tiesības ietekmējoša administratīvā akta izdošanu, grozīšanu, atcelšanu vai konstatēšanu (vai faktiskās rīcības veikšanu) – proti, administratīvā lieta tiek ierosināta uz iesnieguma pamata tajos gadījumos, kad iesniegums ir par konkrētās personas subjektīvās publiskās tiesības skarošu jautājumu. Ja persona vēršas iestādē ar mērķi panākt, ka tiek izdots administratīvais akts attiecībā uz citu personu, bet vienlaikus šis administratīvais akts iesniedzēja paša subjektīvās tiesības neskartu, tādā gadījumā šis personas iesniegums var pildīt tikai „impulsa" funkciju, lai iestāde administratīvo lietu ierosinātu uz savas iniciatīvas pamata (57.p.) (*I.Višķere 56.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (zin.red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 534.-535.lpp.*).

Tādējādi pieteicējs nepamatoti uzskata, ka administratīvā lieta ierosināta uz citas personas iesniegta iesnieguma pamata. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 57.pantā noteiktajam iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt. Konkrētā administratīvā lieta tika ierosināta pēc iestādes iniciatīvas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 57.pantā noteiktajam.

[4.9] Administratīvo lietvedību šajā lietā birojs uzsāka 2022.gada 18.maijā. Pārsūdzētais lēmums izdots 2023.gada 23.maijā, tas ir, nedaudz vairāk kā gadu pēc administratīvās lietas ierosināšanas.

2022.gada 24.maija vēstulē pieteicējs informēts par administratīvās lietas ierosināšanu, vienlaikus viņam lūgts sniegt precīzu informāciju par Dānijā gūtajiem ienākumiem, biroja vēstule nosūtīta uz pieteicēja deklarēto dzīvesvietas adresi. Uz minēto vēstuli pieteicējs atbildi nesniedza. Tādēļ 2022.gada 22.septembrī birojs Valsts ieņēmumu dienestam (Latvijas un Dānijas līguma par savstarpējo palīdzību nodokļu iekasēšanā ietvaros) lūdza sniegt palīdzību, lai noskaidrotu pieteicēja gūtos ienākumus pēc nodokļu nomaksas Dānijā. Valsts ieņēmumu dienests informācijas pieprasījumu Dānijas nodokļu administrācijai nosūtīja 2022.gada 3.oktobrī. Dānijas nodokļu administrācijas sniegtā informācija birojam nosūtīta 2022.gada 25.novembrī. 2023.gada 17.janvāra vēstulē pieteicējam birojs norādīja uz */nosaukums A/* algas lapās norādīto informāciju, apkopoja izmaksai norādītās summas un lūdza izteikt viedokli, vai pieteicējs piekrīt šajā vēstulē norādītajiem kopējiem ienākumiem, savukārt cita viedokļa gadījumā lūdza iesniegt savus pierādījumus, kas pamato gūtos ienākumus. Atbildi uz biroja 2023.gada 17.janvāra vēstuli pieteicējs sniedza 2023.gada 25.februārī. 2023.gada 9.martā pieteicējs iepazinās ar lietas materiāliem.

Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde pēc nepieciešamo faktu konstatēšanas un administratīvā procesa dalībnieku uzklausīšanas nekavējoties izvērtē lietas apstākļus un izdod administratīvo aktu. Pieteicējs rakstveida atbildi sniedza 2023.gada 25.februārī, pārsūdzētais lēmums pieņemts 2023.gada 23.maijā, tātad vairāk nekā pēc diviem mēnešiem.

Tiesa uzskatīja, ka pārsūdzētā lēmuma izdošana pēc vairāk nekā diviem mēnešiem neatbilst Administratīvā procesa likumā noteiktajam iestādes pienākumam rīkoties nekavējoties. Nav apšaubāms, ka birojam bija nepieciešams izdarīt apsvērumus par šāda administratīvā akta izdošanas nepieciešamību, lietderību, kā arī sagatavot tā pamatojumu. No biroja paskaidrojumiem izriet, ka pēc 2023.gada 25.februāra nekādas procesuālās darbības lietā nav veiktas. Iztrūkstot pamatojumam, kādēļ norādītajos apstākļos bija nepieciešams vairāk nekā divus mēnešus ilgs laiks pārsūdzētā lēmuma izdošanai, tiesa atzina, ka birojs ir pieļāvis vilcināšanos ar pārsūdzētā lēmuma izdošanu, tātad pieļāvis procesuālu pārkāpumu.

Tomēr biroja pieļautais procesuālais pārkāpums nav atzīstams par tādu, kas ietekmētu lietas gala iznākumu. Norādītajos apstākļos par atbilstošu termiņu administratīvā akta izdošanai pēc visu apstākļu noskaidrošanas būtu atzīstams viens mēnesis – tātad 2023.gada 26.marts. Tiesa nekonstatēja, ka laikā no šā datuma līdz pārsūdzētā lēmuma izdošanai būtu iestājušies vai mainījušies kādi ar lietu saistītie tiesiskie vai faktiskie apstākļi, kas negatīvi ietekmētu pieteicēju, uz šādiem apstākļiem nav norādījis arī pieteicējs.

Pieteicēja norādei, ka viņš nepārsūdzēja Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu, jo nebija informēts par administratīvās

lietvedības uzsākšanu, nav nozīmes, jo Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmums bija pārsūdzams septiņu dienu laikā no tā saņemšanas, savukārt administratīvā lietvedība tika uzsākta 2022.gada 18.maijā, kad jau bija nokavēts Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmuma pārsūdzības termiņš. Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmuma nepārsūdzēšana bija pieteicēja izvēle.

Nekonstatējot būtisku pieteicēja tiesību aizskārumu, tiesa procesuālo pārkāpumu neatzina par tādu, kura dēļ pārsūdzētais lēmums būtu atzīstams par prettiesisku.

[4.10] Ņemot vērā iepriekš norādīto, birojs pamatoti secināja, ka pieteicējs ir pārkāpis Interešu konflikta likumā ietverto valsts amatpersonas amata savienošanas aizliegumu un ir nodarījis valstij atlīdzināmus zaudējumus, kā arī noteica samērīgu atlīdzināmo zaudējumu apmēru. Līdz ar to tiesa pārsūdzēto lēmumu atzina par tiesisku un pamatotu, bet pieteikumu par noraidāmu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Disciplinārkolēģijas lēmumā konstatēts, ka disciplinārpārkāpums pieļauts 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī. Līdz ar to izskatāmajā lietā kaitējums varēja tikt noteikts tikai šajās robežās un ņemot vērā Disciplinārkolēģijas secināto, ka konkrētā amatu savienošana nav radījusi personisku un mantisku ieinteresētību attiecībā uz tiesneša profesionālo darbību. Disciplinārkolēģijas lēmumā ir norādīts, ka nodarbinātības laiku un ienākumus pieteicējs ir norādījis 2022.gada 24.janvāra paskaidrojumā tiesas priekšsēdētājai, identiskas summas ir norādītas Valsts ieņēmumu dienesta 2012.gada 18.oktobra vēstulē birojam. Nav ņemts vērā disciplinārlietā secinātais, kā arī tas, ka pieteicējs administratīvi netika sodīts. Abas institūcijas atzina, ka lietvedība par iespējamo 2017.gada pārkāpumu ir izbeidzama, jo ir iestājies noilgums.

[5.2] Biroja 2021.gada 2.decembra lēmuma par administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanu ievaddaļā neatbilstoši faktiskajiem apstākļiem norādīts, ka lieta uzsākta uz augstākas amatpersonas rīkojuma vai citas iestādes ziņojuma pamata. Nav pamatoti arī tiesas secinājumi par lietas izskatīšanas termiņa ievērošanu, tiesa objektīvi nenoskaidroja lietas uzsākšanas patiesos iemeslus un nepamatoti norādīja, ka lieta tika uzsākta pēc biroja iniciatīvas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 57.pantā noteiktajam. Lieta tika uzsākta, pamatojoties uz privātpersonas 2021.gada iesniegumu birojam un Tiesnešu disciplinārkolēģijas ziņojumu, tāpēc birojam bija jāievēro Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktie termiņi. Pieteicējs par konkrēto administratīvo procesu uzzināja 2022.gada novembrī, kad saņēma biroja sūtījumu. 2023.gada martā, kad pieteicējs ieradās birojā, viņam pirmo reizi bija iespēja iepazīties ar lietas materiāliem. Lietvedība birojā faktiski notika jau kopš 2021.gada, lai gan formāli konkrētais administratīvais process tika uzsākts 2022.gada 17.maijā.

[5.3] Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmums stājās spēkā 2022.gada 18.aprīlī. Saskaņā ar Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto pieteicēja disciplinārsods uzskatāms par dzēstu 2023.gada l9.maijā, jo gada laikā no tā uzlikšanas dienas pieteicējam nav uzlikts jauns disciplinārsods. Birojam 2023.gada 23.maijā nebija pamata pieņemt pārsūdzēto lēmumu, balstot to uz Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumu, jo pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī vairs nepastāvēja pamats, uz ko balstīta zaudējumu piedziņas prasība.

[5.4] Noraidot pieteicēja argumentu, ka tiesnešu atbildībai par pārkāpumiem ir speciāls regulējums un tā lemšana ir piekritīga tikai Tiesnešu disciplinārkolēģijai, tiesa pārsniedza tiesību normu interpretācijas robežas un pārkāpa varas dalīšanas principu.

Spriedumā norādītie normatīvie akti vispārīgi pieļauj tiesneša civiltiesisko atbildību. Taču tiesas norādītajos normatīvajos aktos un arī citos normatīvajos aktos nav noteikta tiesneša civiltiesiskās atbildības īstenošanas kārtība tiesas norādītajā veidā. Tiesneša civiltiesiskās atbildības noteikšanas kārtību tiesa interpretēja patvaļīgi, pārsniedzot tiesību normu iztulkošanas robežas un ietiecoties likumdevēja kompetencē.

[5.5] Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektajā daļā noteiktais, ka zaudējumu piedziņa no valsts amatpersonas notiek neatkarīgi no tā, vai šī amatpersona ir saukta pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības, izvērsti uzskaita priekšnoteikumus, kuriem izpildoties birojs drīkst vērsties pret amatpersonu ar zaudējumu atlīdzināšanas prasību. Šajā tiesību normā nav ietverta norāde uz disciplināratbildību, un to nedrīkst patvaļīgi papildināt ar nenorādītiem atbildības veidiem. Likumā ietvertais atbildības veidu uzskaitījums nodrošina tiesību normas saderību ar pārējo administratīvās atbildības, kriminālatbildības un disciplināratbildības sistēmu, kā arī nodrošina varas dalīšanas principu, nepieļaujot izpildvaras vēršanos pret tiesnesi personīgi. Šāds secinājums balstās ne tikai uz tiesību normas gramatisko iztulkošanas metodi, bet arī uz sistēmisku analīzi kopsakarā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta otrajā daļā ietverto zaudējumu esības prezumpciju, zaudējumu apmēra prezumpciju un cēloņsakarības prezumpciju, ko identificē un nosaka birojs kā izpildvara.

[5.6] Birojs jautājumu par valstij nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu parasti izlemj vai nu kriminālprocesa, vai administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros. Pieteicēja gadījumā administratīvā pārkāpuma lietvedība par 2020.gadā izdarīto pārkāpumu tika izbeigta, jo nebija pierādījumu par pieteicēja vainu, bet attiecībā uz 2017.gadā izdarīto pārkāpumu konstatēts, ka ir iestājies noilgums pieteicēja sodīšanai. Pieņemot lēmumu par lietas nosūtīšanu Tiesnešu disciplinārkolēģijai, birojs faktiski atzina, ka visi ar pieteicēja atbildību saistītie jautājumi, tostarp jautājums par valstij nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu, ir Tiesnešu disciplinārkolēģijas kompetencē. To apstiprina Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumā ietvertais pieteicēja pārkāpuma seku izvērtējums. Tātad, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, ir pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības princips. Tiesa neņēma vērā pieteicēja argumentus par samērīguma principa neievērošanu, diskriminējošo normatīvo regulējumu attiecībā pret tiesnešiem un sodu noteikšanas principiem.

[5.7] Pēc biroja uzsāktās pārbaudes pieteicējs ilgstoši izjūt biroja spiedienu, kas izpaužas kā papildu pārbaudes, kas

prasa ievērojamus pieteicēja resursus un laika patēriņu. Visas no pieteicēja papildus pieprasītās ziņas birojam bija zināmas. Pieteicējam izskatīšanai nodotā administratīvā pārkāpuma lietā birojs pieteica pieteicējam noraidījumu, ņemot vērā tiesvedību izskatāmajā lietā. Tas apliecina, ka spriedumā aprakstītā zaudējumu piedziņas kārtība nepasargā pieteicēju kā tiesnesi no izpildvaras iejaukšanās viņa pienākumu pildīšanā.

[5.8] Pārsūdzētajā lēmumā samērīguma apsvērumi izdarīti atrauti no Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2022.gada 1.aprīļa lēmumā konstatētā un pat pretēji tam. Tie izdarīti pēc universāli izstrādātiem kritērijiem, nevis izvērtējot konkrēto gadījumu. Nepareizi novērtēts pieteicēja amata nozīmīgums, viņa pakļautībā esošo personu skaits, nepamatoti secināts, ka pārkāpums bijis ilgstošs. Kā *citi apstākļi* papildus nepamatoti tika vērtēti tādi apstākļi, kas iepriekš jau tika izvērtēti un ņemti vērā.

[5.9] Tiesai bija jāapsver nepieciešamība vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu par Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta otrajā daļā ietvertās zaudējumu esības, to apmēra un cēloņsakarības prezumpcijas atbilstību Latvijas Republikas Satversmei un tajā ietvertajiem tiesību principiem, tostarp varas dalīšanas principam. Tiesneši ir vienīgās amatpersonas, kurām nav tiesību uz prēmijām, viņiem netiek maksāts atalgojums par nolēmumu rakstīšanu ārpus darba laika, netiek garantēts amatam atbilstošs atalgojums.

[5.10] Lieta ir izskatāma mutvārdu procesā.

[6] Birojs paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda turpmāk minēto.

[6.1] Pieņemot pārsūdzēto lēmumu, birojs ievēroja attiecīgo procesuālo kārtību. Atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektajā daļā noteiktajam zaudējumu piedziņa no pieteicēja bija iespējama arī apstākļos, kad viņš nav saukts pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības. Pārsūdzētajā lēmumā ir konstatēti pieteicēja 2017.–2020.gadā izdarītie pārkāpumi un pārkāptās tiesību normas.

[6.2] Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumam pārkāpuma konstatēšanas un zaudējumu apmēra noteikšanas aspektā nav būtiskas nozīmes, jo disciplinārā atbildība ir pastāvīgs juridiskās atbildības veids un tās vienīgais mērķis ir nodrošināt normālu dienesta pienākumu izpildi. Disciplinārā atbildība un Interešu konflikta novēršanas likuma 30.pantā noteiktais zaudējumu atlīdzināšanas pienākums ir divi dažādi juridiskās atbildības veidi ar atšķirīgiem mērķiem. Interešu konflikta novēršanas likumā tiesnesim noteikto ierobežojumu mērķis ir ne tikai nodrošināt tiesnešu neitralitāti un objektivitāti, kas attiektos uz amata pienākumu izpildi, bet arī veicināt sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

[6.3] Nav pamatota pieteicēja norāde, ka administratīvā lietvedība uzsākta uz privātpersonas, kas sniedza birojam ziņas par pārkāpumu, pamata. Administratīvā procesa likuma 56.pants attiecas uz gadījumiem, kad iesniegums ir par konkrētas personas subjektīvās tiesības skarošu jautājumu. Konkrētajā gadījumā administratīvā lieta birojā ierosināta atbilstoši Administratīvā procesa likuma 57.pantam, jo birojs reaģēja uz personas, kurai nav subjektīvo tiesību prasīt administratīvā akta izdošanu, iesniegumu. Līdz ar to uz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu neattiecas Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktais administratīvā akta izdošanas termiņš.

[6.4] Tiesas secinājumi par Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piemērošanu attiecībā uz pieteicēju ir pareizi. Izskatāmajā lietā nav risināts jautājums par tiesneša atbildību gadījumā, ja privātpersonai ar nepamatotu tiesas spriedumu nodarīts kaitējums. Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam no Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma, Administratīvās atbildības likuma un Interešu konflikta novēršanas likuma neizriet, ka attiecībā uz tiesnešiem būtu piemērojams īpašs atbildības režīms.

Apelācijas sūdzībā nav ņemts vērā, ka tiesnesis ir valsts amatpersona un atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 4.panta pirmās daļas 21.pantam viņam ir jāatlīdzina valstij nodarītie zaudējumi. Tiesnešu disciplinārās atbildības likums neparedz Tiesnešu disciplinārkolēģijai tiesības no tiesneša pieprasīt valstij nodarītos zaudējumus. Birojs nosūtīja informāciju Tiesnešu discplinārkolēģijai, taču šīs institūcijas kompetencē nav lemt par valstij nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu. Atbilstoši Interešu konflikta novēršanas likuma 5.panta pirmajā daļā un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 10.[1]panta pirmajā daļā noteiktajam tas ir biroja kompetencē. Tiesnešu disciplinārkolēģijai ir jāvērtē disciplinārā pārkāpuma raksturs, sekas, tiesneša vainas pakāpe un ziņas, kas raksturo viņa personību un iepriekšējo darbību tiesneša amatā, taču uz šā vērtējuma pamata tiesnesis nevar tikt atbrīvots no gūto ienākumu atmaksas Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta 2.[1] daļas izpratnē.

[6.5] Pārsūdzētajā lēmumā ir izvērtēts pieteicējam noteiktā pienākuma samērīgums. Pieteicēja iebildumi par biroja vadlīniju piemērošanu ir nepamatoti. Senāts 2023.gada 8.marta rīcības sēdes lēmumā Nr.SKA-325/2023 ir atzinis, ka biroja vadlīnijās sistematizēta biroja prakse Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piemērošanā un metodoloģiski korekti strukturēta birojam piešķirtās rīcības brīvības izmantošana, nosakot zaudējumu apmēru. Pārsūdzētais lēmums nepasliktina pieteicēja stāvokli un neatšķiras no citiem lēmumiem līdzīgos gadījumos, tātad likuma atrunas un vienlīdzības princips ir ievērots.

[6.6] Nav pamata vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā. Tiesnešiem noteikto valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumu mērķis ir aizsargāt citu personu tiesības, likumīgās intereses un demokrātisko valsts iekārtu, nodrošinot tiesu varas neatkarību. Šie ierobežojumi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, jo nodrošina, ka tiesnesis neatrodas nedz darba, nedz citās finansiālās attiecībās ar citām valsts varas atzaru institūcijām un privātpersonām un tādējādi ir neatkarīgs.

Motīvu daļa

[7] Pieteicējs lūdz lietu izskatīt mutvārdu procesā. Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka saskaņā ar Administratīvā

procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Izvērtējot procesa dalībnieku motivētu lūgumu, tiesa var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Lietas izskatīšana tiesas sēdē ir lietderīga gadījumos, kuros no lietā esošajiem dokumentiem nevar gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Šādos apstākļos procesa dalībnieku vai atsevišķos gadījumos pat liecinieku uzklausīšana tiesas sēdē var sekmēt pareizu izskatāmā jautājuma izlemšanu. Savukārt, ja lietas materiāli ir pietiekami izskatāmā jautājuma izlemšanai, tad mutvārdu process parasti nav lietderīgs (sk. *Senāta 2007.gada 2.aprīļa lēmumu Nr.SKA-272/2007*).

Administratīvā apgabaltiesa ņem vērā, ka lietas apstākļi attiecībā uz pieteicēja prasījumu mutvārdos ir noskaidroti 2023.gada 7.decembrī, kad tiesas sēdē tiešsaistes sapulces režīmā, izmantojot *Microsoft Teams* aplikāciju, lieta tika izskatīta pirmās instances tiesā. Šajā tiesas sēdē piedalījās pieteicējs un biroja pārstāve. Pieteicējs savus apsvērumus par pirmās instances tiesas spriedumu izvērsti ir norādījis apelācijas sūdzībā, un birojs par to ir sniedzis paskaidrojumu. Tādējādi apgabaltiesa nesaskata objektīvu nepieciešamību noteikt lietas izskatīšanu tiesas sēdē. Ņemot vērā arī to, ka pieteicēja apelācijas sūdzībā nav norādīts, kāpēc lieta būtu izskatāma mutvārdu procesā, apgabaltiesa atzīst, ka lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

[8]Pārbaudījusi un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[9] Birojs pārsūdzētajā lēmumā konstatēja, ka, savienojot tiesneša amatu ar līgumdarbu Dānijā 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī–decembrī un gūstot no tā ienākumus, pieteicējs pārkāpa Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteiktos amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumus. Pārkāpjot šos ierobežojumus, pieteicējs valstij nodarīja zaudējumus Dānijā gūto ienākumu 32 155,66 DKK (11 255,99 *euro*) apmērā. Saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta 2.[1]daļu birojs pieteicējam uzdeva atlīdzināt 5853,11 *euro*, kas ir 52% no Dānijā gūtajiem ienākumiem.

Lietā ir strīds par to, vai birojs pārsūdzētajā lēmumā pamatoti konstatēja minētos Interešu konflikta novēršanas likuma pārkāpumus un pamatoti uzlika pieteicējam pienākumu atlīdzināt valstij 5853,11 *euro*.

[10] Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumā, vērtējot pieteicēja darbu Dānijā 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī, ir secināts, ka saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 1.panta 1.punktā noteikto līgumstrādnieka darbs Dānijas uzņēmumā ir amats minētā likuma izpratnē. Ņemot vērā Interešu konflikta novēršanas likuma 6.panta pirmajā daļā un 4.panta pirmās daļas 21.punktā noteikto, tiesneša amats var tikt savienots ar citu amatu, ja vien normatīvajos aktos tam nav noteikti ierobežojumi.

No Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešās daļas kopsakarā ar 6.panta ceturto daļu izriet, ka tiesneša amats ir savienojams tikai ar:

1) amatu, kuru tas ieņem saskaņā ar likumu, Saeimas apstiprinātajiem starptautiskajiem līgumiem, Ministru kabineta noteikumiem un rīkojumiem, ja tas neapdraud normatīvajos aktos šai valsts amatpersonai vai institūcijai, kurā tā nodarbināta, noteikto patstāvību;

2) pedagoga, zinātnieka, ārsta, profesionāla sportista vai radošo darbu, arī veicot šo darbu kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli";

3) saimniecisko darbību individuālā komersanta statusā vai kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", ja šīs darbības ietvaros tiek gūti ienākumi tikai no lauksaimnieciskās ražošanas, mežizstrādes, zvejniecības, lauku tūrisma vai prakses ārsta profesionālās darbības;

4) saimniecisko darbību, kura tiek veikta, pārvaldot šai valsts amatpersonai piederošo nekustamo īpašumu, kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli";

5) tāda pilnvarojuma izpildi, uz kura pamata šī amatpersona rīkojas sava radinieka vārdā, ja tas nerada interešu konfliktu;

6) amatu Valsts prezidenta izveidotā komisijā, padomē vai Ordeņu kapitulā, ja tas nerada interešu konfliktu;

7) dienestu Zemessardzē;

8) amatu attiecīgās profesijas vai nozares biedrībā, arī arodbiedrībā;

9) šādiem amatiem, ja tas nerada interešu konfliktu un ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi vai apstiprinājusi amatā vai kura minēta šā likuma?8.1?panta vienpadsmitajā daļā:

a) eksperta (konsultanta) darbu, kura izpildes vieta ir citas valsts administrācija, starptautiskā organizācija vai tās pārstāvniecība (misija),

b) amatu biedrībā vai nodibinājumā, vai reliģiskajā organizācijā.

Minētais uzskaitījums ir izsmeļošs, uz ko norāda Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā lietotais formulējums, ka tiesnesis un citas šajā daļā norādītās valsts amatpersonas papildus šā likuma 6.panta ceturtajā daļā noteiktajam var savienot valsts amatpersonas amatu *tikai ar* tālāk uzskaitītajiem amatiem.

Disciplinārlietā netiek apstrīdēts, ka pieteicēja veiktie līgumdarbi Dānijā neatbilst nevienam no amatiem, kas norādīti Interešu konflikta novēršanas likuma 6.panta ceturtajā daļā un 7.panta trešajā daļā. Minētais nozīmē, ka pieteicējs ar tiesneša amatu ir savienojis tādu amatu, kas nav atļauts, tādējādi pārkāpjot Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktos amata

savienošanas ierobežojumus.

Tiesnešu disciplinārkolēģija nepiekrita pieteicēja viedoklim, ka darba veikšana iepriekš pieteikta ikgadēja atvaļinājuma laikā nav uzskatāma par amatu savienošanu. Ne no Interešu konfliktu novēršanas likuma, ne citiem normatīviem aktiem neizriet, ka valsts amatpersonas statuss un ar to saistītie ierobežojumi būtu attiecināmi tikai uz laika periodu, kad faktiski tiek pildīti valsts amatpersonas pienākumi. Senāts ir atzinis, ka, atrodoties atvaļinājumā, tiesnesim tiek saglabātas viņa amata pilnvaras (*Senāta 2008.gada 20.marta sprieduma Nr.SKA-225/2008 (lieta Nr.A42290705) 12.punkts*).

Interešu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka valsts amatpersonai ir atļauts vienlaikus saņemt atalgojumu par valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanu un atalgojumu par tāda amata pienākumu, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildi, kas tai nav aizliegts ar šo likumu vai citiem likumiem, kā arī gūt ienākumus no komercdarbības vai citiem ienākumu avotiem, kas tai nav aizliegti ar šo likumu vai citiem likumiem. Tā kā pieteicējs nav apstrīdējis faktu, ka par līgumdarbu Dānijā ir saņēmis atalgojumu, Tiesnešu disciplinārkolēģija atzina, ka pieteicējs nav ievērojis Interešu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu saņemt atalgojumu par amatu, kura savienošana ar tiesneša amatu nav atļauta.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī pieļautais Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteikto amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumu pārkāpums izriet no Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumā secinātā un birojs uz šā secinājuma pamata varēja pārsūdzētajā lēmumā izlemt jautājumu par pienākuma uzlikšanu pieteicējam atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus.

[11] No Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmuma pamatojuma izriet, ka pieteicēja 2017.gada novembrī Dānijā veiktais līgumdarbs ierosinātās disciplinārlietas ietvaros netika vērtēts, jo attiecībā uz šo pārkāpumu bija pagājis divu gadu noilguma termiņš, pēc kura izbeigšanās tiesnesim disciplinārsodu vairs nevar uzlikt. Pieteicēja veiktais līgumdarbs Dānijā 2020.gada novembrī-decembrī šajā lēmumā netika vērtēts, jo Tiesnešu disciplinārkolēģija atzina, ka tiesneša attaisnošanai administratīvās atbildības lietā attiecībā uz tiesneša rīcību 2020.gadā konkrētās disciplinārlietas izskatīšanā nav izšķirošanas (*acīmredzot domāts izšķirošas*) nozīmes. Savukārt birojs pārsūdzētajā lēmumā konstatēja, ka pieteicējs ir pieļāvis Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteikto amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumu arī 2017.gada novembrī un 2020.gada novembrī–decembrī.

Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta piektā daļa noteic, ka zaudējumu piedziņa no valsts amatpersonas notiek neatkarīgi no tā, vai valsts amatpersonu par šā likuma noteikumu pārkāpšanu sauc pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

Senāts ir atzinis, ja administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav pieņemts lēmums, kurā konstatēts attiecīgais pārkāpums, birojs var pieņemt konstatējošo administratīvo aktu, kurā konstatē, ka persona ir pārkāpusi Interešu konflikta novēršanas likuma normas (sk. *Senāta 2010.gada 10.jūnija sprieduma Nr.SKA-188/2010 12.punktu*). Administratīvās apgabaltiesas ieskatā minētais secinājums ir attiecināms arī uz situāciju, kad persona par pieļauto pārkāpumu nav sodīta disciplināri. Proti, apstāklis, ka persona nav sodīta administratīvi vai disciplināri, nevar būt šķērslis Interešu konflikta novēršanas likuma pārkāpuma konstatēšanai un pienākuma uzlikšanai šai personai atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus. Tādējādi Administratīvā apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinātajam (sk. šā sprieduma 4.6.punktu), ka birojs nav pārkāpis dubultās sodīšanas aizliegumu un zaudējumu piedziņa ir iespējama arī gadījumā, ja amatpersona nav saukta pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

Izvērtējot pārsūdzētā lēmuma pamatojumu daļā par pieteicēja darbībām 2017.gada novembrī un 2020.gada novembrī-decembrī, Administratīvās apgabaltiesas ieskatā vērā ir ņemams tas, vai birojs, uzzinot par pieteicēja iespējamiem pārkāpumiem, ir nekavējoties centies noskaidrot apstākļus saistībā ar pieteicēja nodarbinātību Dānijā un ir ievērojis labas pārvaldības principu, kas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Senāts 2008.gada 6.jūnija lēmumā Nr.SKA-505/2008 ir norādījis, ka apstākļos, kad likumā nav norādīti konkrēti termiņi kādu darbību veikšanai, iestādei ir īpaši jāpievērš uzmanība labas pārvaldības principam kā tiesiskā valstī pastāvošai vadlīnijai valsts pārvaldes iestādes tiesiskajās attiecībās ar privātpersonu. Citiem vārdiem, tas, ka nav konkrētas termiņu noteicošas normas, nozīmē to, ka jāvadās pēc vispārīgā principa - taisnīga procedūra saprātīgā laikā. Senāta 2006.gada 29.decembra spriedumā Nr.SKA-489/2006 norādīts, ka nenoteiktā tiesību jēdziena - taisnīgu procedūru īstenošana saprātīgā laikā - saturs tiesai ir jānoskaidro atbilstoši konkrētās lietas apstākļiem.

No lietas materiāliem izriet, ka informāciju par pieteicēja Dānijā prettiesiski gūtajiem ienākumiem 2017.–2020.gadā birojs uzzināja no privātpersonas 2021.gada septembrī. 2021.gada 7.septembrī birojs Valsts ieņēmumu dienestam pieprasīja informāciju par šiem pieteicēja ienākumiem, un Valsts ieņēmumu dienests 2021.gada 18.oktobra vēstulē informēja biroju par pieteicēja 2017., 2018. un 2019.gadā gūtajiem ienākumiem. Birojs 2021.gada 29.oktobrī no Tiesu administrācijas saņēma pieprasīto informāciju par pieteicēja prombūtnēm 2017.–2021.gadā. 2021.gada 1.novembra vēstulē birojs lūdza pieteicēju sniegt informāciju par 2017.–2020.gadā gūtajiem ienākumiem un iesniegt attiecīgo dokumentu kopijas. Pieteicējs 2021.gada 2.decembra paskaidrojumā birojam apstiprināja, ka ir strādājis Dānijā atvaļinājumu laikā un ir saņēmis Valsts ieņēmumu dienesta norādītos ieņēmumus 2017.–2019.gadā.

2021.gada 2.decembrī biroja amatpersona pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu saistībā ar pieteicēja neatļautu amatu savienošanu un aizliegtu ienākumu gūšanu 2020.gada novembrī. Tā kā birojs nebija ieguvis informāciju par pieteicēja ienākumiem 2020.gadā Dānijā, biroja amatpersona ar 2022.gada 10.februāra lēmumu administratīvā pārkāpuma procesu izbeidza. Šajā lēmumā secināts, ka pieteicējs nav pārkāpis Interešu konflikta novēršanas

likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteiktos ierobežojumus.

2022.gada 15.februārī pret pieteicēju tika ierosināta disciplinārlieta, un ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu pieteicējam 2022.gada 1.aprīlī tika uzlikts disciplinārsods par tiesneša amata savienošanu ar tādu amatu, kas nav atļauts, tādējādi pārkāpjot Interešu konflikta likumā noteiktos ierobežojumus, kā arī par Interešu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā noteiktā ienākumu gūšanas aizlieguma pārkāpumu.

2022.gada 18.maijā birojs uzsāka administratīvo lietu par pieteicēja Dānijā saņemto ienākumu atmaksāšanu. 2022.gada 24.maijā birojs pieteicējam atkārtoti pieprasīja informāciju par Dānijā gūtajiem ienākumiem, bet pieteicējs uz šo pieprasījumu atbildi nesniedza. 2022.gada 22.septembrī birojs lūdza Valsts ieņēmumu dienestu savstarpējās tiesiskās palīdzības ietvaros noskaidrot pieteicēja gūtos ienākumus Dānijā. Atbilde uz šo pieprasījumu tika sniegta 2022.gada 25.novembrī. 2022.gada 14.decembrī Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvarots tiesnesis akceptēja biroja pieprasījumu bankai par neizpaužamu ziņu izsniegšanu par pieteicēja ienākumiem. 2022.gada 28.decembrī banka birojam sniedza informāciju (2023.gada 3.janvārī tā tika precizēta), ka konts, uz kuru pārskaitīta pieteicēja saņemtā darba alga Dānijā, nav atvērts uz pieteicēja vārda. 2023.gada 17.janvārī pieteicējs atkārtoti tika informēts par pienākumu atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus un tika aicināts izteikt viedokli par lietā konstatētajiem apstākļiem un biroja aprēķiniem, bet 2023.gada 9.martā pieteicējs klātienē birojā iepazinās ar lietas materiāliem. Pārsūdzētais lēmums pieņemts 2023.gada 23.maijā.

No iepriekš norādītajiem apstākļiem Administratīvā apgabaltiesa secina, ka birojs ir pienācīgi un laicīgi reaģējis uz privātpersonas sniegto informāciju par pieteicēja pieļautajiem Interešu konflikta novēršanas likuma pārkāpumiem. Birojs gan no pieteicēja, gan Valsts ieņēmumu dienesta un bankām ir centies iegūt informāciju par pieteicēja Dānijā gūtajiem ienākumiem, bet pieteicējs visu dienesta pieprasīto informāciju nesniedza, savukārt no dienesta un bankām šo informāciju sākotnēji nebija iespējams iegūt. Pieteicējs 2021.gada 25.novembra vēstulē birojam tikai apstiprināja, ka Dānijā ir strādājis un 2017.–2019.gadā ir guvis Valsts ieņēmumu dienesta norādītos ienākumus, bet informāciju par 2020.gadā gūtajiem ienākumiem nesniedza. Pieteicējs neiesniedza arī nekādus dokumentus, kas apstiprina gūtos ienākumus, lai gan birojs tos pieteicējam pieprasīja jau 2021.gada 1.novembrī. Pierādījumu trūkuma dēļ birojs izbeidza administratīvā pārkāpuma lietu un pēc pieteicēja disciplinārlietas izskatīšanas lūdza Valsts ieņēmumu dienestu starptautiskās tiesiskās sadarbības ietvaros noskaidrot trūkstošās ziņas par pieteicēja ienākumiem. Papildu informācijas saņemšanai no bankas bija nepieciešams saņemt īpaši pilnvarota Augstākās tiesas tiesneša akceptu. Tikai 2022.gada 28.decembrī u n 2023.gada 3.janvārī tika saņemta nepieciešamā informācija par pieteicēja gūtajiem ienākumiem Dānijā 2020.gadā.

Vērtējot saistībā ar pārsūdzēto lēmumu birojā notikušo administratīvo procesu, Administratīvā apgabaltiesa uzskata par pareizu pirmās instances tiesas secināto (sk. šā sprieduma 4.8.punktu), ka birojam nebija jāievēro Administratīvā procesa likuma 64.panta pirmajā daļā noteiktie termiņi, jo konkrētais administratīvais process (administratīvais process par zaudējumu atlīdzināšanu) tika ierosināts pēc biroja iniciatīvas. Pirmās instances tiesa arī pareizi secināja (sk. šā sprieduma 4.9.punktu), ka birojs pēc 2023.gada 25.februāra, kad pieteicējs birojam iesniedza rakstveida paskaidrojumu, neievēroja Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu pēc nepieciešamo faktu konstatēšanas nekavējoties izvērtēt lietas apstākļus un izdot administratīvo aktu. Vienlaikus tiesa šo pārkāpumu pamatoti neatzina par būtisku, jo pārsūdzētais lēmums ir pieņemts nepilnus trīs mēnešus pēc pieteicēja viedokļa saņemšanas, turklāt 2023.gada 9.martā pieteicējam tika nodrošināta iespēja klātienē iepazīties ar lietas materiāliem.

Ņemot vērā iepriekš secināto, apgabaltiesa uzskata, ka birojs ziņas par pieteicēja pieļautajiem pārkāpumiem pārbaudīja bez būtiskas kavēšanās un kopumā ievēroja labas pārvaldības principu. Līdz ar to birojs pārsūdzētajā lēmumā pamatoti secināja, ka pieteicējs ir pieļāvis Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā un 9.panta pirmajā daļā noteikto amatu savienošanas un ienākumu gūšanas ierobežojumu 2017.gada novembrī un 2020.gada novembrī–decembrī.

[12] Interešu konflikta novēršanas likuma 30.panta otrajā daļā noteikts, ka ienākumi un mantiskie labumi, kas gūti, pārkāpjot šajā likumā noteiktos ierobežojumus, vai proporcionāls to pieaugums ir piekritīgi valstij, prezumējot, ka, pārkāpjot valsts noteiktos ierobežojumus un prettiesiski gūstot ienākumus vai mantiskos labumus, valsts amatpersona ir nodarījusi tādu kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, kas ir novērtējams mantiskā izteiksmē un ir proporcionāls aizliegtā veidā gūtu ienākumu, mantisko labumu un īpašuma vai mantas pieauguma vērtībai. Šā likuma 30.panta 2.[1]daļas otrais teikums paredz, ka valsts amatpersonu pilnībā vai daļēji atbrīvo no to ienākumu un mantisko labumu atmaksas, kuri gūti, pārkāpjot šajā likumā noteiktos ierobežojumus, ja pienākums atmaksāt ienākumus un mantiskos labumus nav samērīgs ar administratīvā pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai.

Senāts 2024.gada 18.janvāra spriedumā Nr.SKA-207/2024 lietā Nr.A420168422 ir norādījis, ka šis regulējums paredz pienākumu amatpersonu pilnībā vai daļēji atbrīvot no ienākumu un mantisko labumu atmaksas, ja atmaksas pienākums nav samērīgs ar administratīvā pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai. Līdz ar to tiesai ir jāvērtē tas, vai noteiktais atlīdzinājuma apmērs ir samērīgs un vai birojs tiesiski izmantojis savu rīcības brīvību, nosakot atlīdzināmo zaudējumu apmēru.

[13] Vērtējot pieteicēja pieļautos pārkāpumus 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī un decembrī, attiecībā uz pārkāpumu ilgumu birojs ir konstatējis, ka atlīdzinājuma apmērs ir palielināms, jo pieteicēja pārkāpums bija ilgstošs (tas ilga vairāk par gadu). Administratīvā apgabaltiesa šo secinājumu uzskata par nepamatotu, jo pieteicējs pieļāva četrus atsevišķus pārkāpumus un katrs no tiem ilga aptuveni mēnesi (2020.gadā nedaudz ilgāk).

Vērtējot pieteicēja amata nozīmīgumu, birojs ņēma vērā, ka pieteicēja pakļautībā ir vairāk par 10 cilvēkiem, tāpēc

atlīdzinājuma apmērs ir palielināms. Arī šo secinājumu apgabaltiesa uzskata par nepamatotu, jo birojs šo secinājumu nekādi nav pamatojis. Apgabaltiesai nav pamata apšaubīt pieteicēja paskaidroto, ka viņam ir pakļautas divas personas – tiesas sēžu sekretārs un tiesneša palīgs.

Birojs palielināja atlīdzinājuma apmēru, jo pieteicējs pārkāpa vairāk par divām tiesību normām. Administratīvā apgabaltiesa piekrīt, ka pieteicējs nav ievērojis vairākās tiesību normās noteikto. Taču apgabaltiesas ieskatā šie apstākļi nevar būt par pamatu zaudējumu apmēra palielināšanai, jo pieteicēja pārkāpumi izpaudās tādējādi, ka pieteicējs neievēroja Interešu konflikta likumā noteiktos ierobežojumus, kā rezultātā neatļauti guva ienākumus. Tādējādi, lai gan pieteicējs neievēroja vairākās tiesību normās noteikto, būtībā viņš katru reizi izdarīja vienu vienotu pārkāpumu.

Birojs uzskatīja, ka atlīdzināmo zaudējumu apmērs ir palielināms, jo pieteicējs pārkāpumus neatzīst. Apgabaltiesa šādam secinājumam nepiekrīt. Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumā, vērtējot pieteicēja vainas pakāpi nodarījumā un attieksmi pret izdarīto pārkāpumu, secināts, ka tiesneša rīcība liecina par nepilnīgu izpratni par Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktajiem ierobežojumiem, tomēr šajā rīcībā nav saskatāma ļaunprātība. Apgabaltiesa uzskata, ka atlīdzināmo zaudējumu apmēru nevar palielināt tāpēc, ka pieteicējs tiešā veidā birojam nav norādījis, ka pārkāpumus atzīst un nožēlo. Turklāt apstāklis, ka pieteicējs nav pārsūdzējis Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu, būtībā nozīmē to, ka viņš piekrīt šajā lēmumā secinātajam par disciplinārpārkāpumu izdarīšanu 2018. un 2019.gadā.

Birojs atlīdzināmo zaudējumu apmēru palielināja, jo secināja, ka pārkāpums izdarīts apzināti. Administratīvā apgabaltiesa arī šo biroja pamatojumu zaudējumu apmēra palielināšanai uzskata par nepamatotu, jo apgabaltiesas ieskatā konkrēto pārkāpumu citādi nemaz nav iespējams izdarīt, proti, valsts amatpersonas amatu ar līgumstrādnieka darbu ārvalsts komercsabiedrībā iespējams apvienot tikai apzināti, arī atalgojumu par šādu darbu iespējams saņemt tikai apzināti.

Birojs uzskatīja, ka atlīdzinājuma apmērs ir palielināms arī tāpēc, ka pieteicējs valsts amatpersonas deklarācijās nenorādīja Dānijā gūtos ienākumus, uzskatot, ka atvaļinājuma laikā valsts amatpersonai noteiktie ierobežojumi uz viņu neattiecas un ārvalstī ienākumi nav gūti prettiesiski, pieteicējs ir tiesnesis ar augstiem profesijas standartiem, kā arī pieteicējs pēc vairākkārtējiem lūgumiem nesniedza birojam informāciju par Dānijā gūtajiem ienākumiem. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka birojs minētos faktus konstatēja pareizi, taču vienlaikus uzskata, ka tie nevar būt pamats atlīdzinājuma palielināšanai. Kā norādīts iepriekš, Senāts ir secinājis, ka zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanai, lai arī tā var pildīt prevencijas funkciju, tomēr ir kompensējošs raksturs, bet nav sodoša rakstura (*Senāta 2011.gada 22.septembra spriedums Nr.SKA-311/2011 lietā Nr.A42539007*).

Ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu pieteicējam uzlikts vieglākais likumā paredzētais disciplinārsods – piezīme. Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumā secināts, ka, lai arī amatu savienošanas fakts un gūtie ienākumi nav atspoguļoti pieteicēja valsts amatpersonas deklarācijās par 2018. un 2019.gadu, tomēr nav konstatējams, ka konkrētā amatu savienošana būtu radījusi vai būtu varējusi radīt jebkādu personisku vai mantisku ieinteresētību attiecībā uz tiesneša profesionālo darbību. Šajā lēmumā ņemts arī vērā, ka pieteicēja profesionālā darbība kopumā raksturota pozitīvi un sūdzības par tiesneša darbu nav saņemtas. Arī birojs pārsūdzētajā lēmumā ir secinājis, ka pārbaudes laikā nav konstatēti fakti, kas liecinātu, ka pieteicējs, savienojot tiesneša amatu ar līgumdarbu rūpnīcā Dānijā, būtu nonācis interešu konflikta situācijā un šī amatu savienošana būtu kaitējusi valsts amatpersonas pienākumu veikšanai. Tādējādi lietā nav strīda par to, ka pieteicējs konkrēto pārkāpumu rezultātā nav nonācis interešu konflikta situācijā un amatu savienošana nav kaitējusi pieteicēja kā valsts amatpersonas pienākumu pildīšanai. Papildus birojs arī konstatēja, ka pieteicējam ir apgādājamie.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka šādos apstākļos nav samērīgi noteikt pieteicējam pienākumu atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus, jo pieteicējs amatu savienošanas un ienākumu gūšanas aizliegumu pārkāpa tikai tajos laika periodos, kad bija atvaļinājumā un nepildīja tiesneša pienākumus. Tātad izskatāmās lietas apstākļi atšķiras no citām līdzīgām lietām (piemēram, administratīvajām lietām Nr.A420168422, Nr.420143221, Nr.A42017522), kurās ir atzīts, ka personai ir jāatlīdzina zaudējumi 5-15 % apmērā no neatļautajiem ienākumiem. Atšķirībā no izskatāmās lietas minētajās lietās pieteicēji valsts amatpersonām noteiktos amatu savienošanas ierobežojumus pārkāpa nevis tikai atvaļinājuma laikā, bet ilgākos laika periodos, tādējādi ilgstoši saņemot atlīdzību sakarā ar neatļautu amatu savienošanu.

Ņemot vērā iepriekš secināto, pieteikums ir apmierināms, nevērtējot pārējos pieteicēja argumentus, un pārsūdzētais lēmums ir atceļams ar tā pieņemšanas dienu.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, apmierinot pieteikumu, pieteicējam atlīdzināma par pieteikumu un apelācijas sūdzību samaksātā valsts nodeva. Pieteicējs ir samaksājis valsts nodevu 30 *euro* par pieteikumu un 60 *euro* par apelācijas sūdzību. Līdz ar to no atbildētājas Latvijas Republikas par labu pieteicējam piespriežama valsts nodeva kopā 90 *euro*.

[15] Ņemot vērā iepriekš secināto, pirmās instances tiesas spriedums kopumā nav pamatots, jo nav pareizi pirmās instances tiesas secinājumi par pārsūdzētā lēmuma samērīgumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ pieteikumu;

atcelt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 2023.gada 23.maija lēmumu Nr.1/2445 ar tā pieņemšanas dienu;

piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvietas adrese /adrese A/) valsts nodevu 90 *euro*, atlīdzinot to no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

I.Amona M.Birzgalis V.Zommere